

Ιστορία. Οι Αρκάδες πίστευαν, όπως άλλωστε και ολόκληρος ο αρχαίος ελληνικός κόσμος, πως ήταν οι μόνοι μετά τους Λέλεγες αυτόχθονες κάτοικοι της Ελλάδας. Γενάρχη τους θεωρούσαν τον Πελασγό, γιο του Δία, και καυχόνταν ότι ήταν οι πρώτοι άνθρωποι μετά τον Καταικλισμό. Την αντίληψη αυτή συμμερίζονται και επιφανείς ιστορικοί της αρχαιότητας, από τον Ηρόδοτο έως τον Ξενοφώντα και τον Θουκυδίδη, αλλά και ο Αριστοτέλης, ο οποίος υποστηρίζει πως η εγκατάσταση των Αρκάδων έγινε πριν από την εμφάνιση της Σελήνης. Ίσως γι' αυτό ο Πausanίας βρήκε τους Αρκάδες να αυτοχαρακτηρίζονται προσέληνοι. Κατά την αρκαδική μυθολογία, πολλοί θεοί του Ολύμπου γεννήθηκαν στην Αρκαδία: ο Δίας (στο αρκαδικό Λύκαιο), ο Ποσειδώνας, η Ήρα, ο Ερμής, ο Ασκληπιός. Ο κυρίως όμως αρκαδικός θεός ήταν ο τραγοπόδαρος Παν, θεός της μουσικής και των κοπαδιών, που με την πολυάριθμη συνοδεία του, Σιληνούς, Μαινάδες, Δρυάδες και Ναιϊάδες, έκαναν την Αρκαδία ειδυλλιακή χώρα του μύθου. Οι προϊστορικοί Αρκάδες ήταν όμως και ναυτικοί. Είχαν ιδρύσει αποικίες στην Πελοπόννησο και αλλού. Κατά τα ομηρικά έπη έλαβαν μέρος στον Τρωικό πόλεμο με 60 πλοία και κατά τον Ηρόδοτο ο Αρκάς Δάρδανος κατέλαβε τη Σαμοθράκη και ύστερα πήγε στην Τροία, όπου έχτισε τη Δαρδανία. Αρκάδες άποικοι είχαν εγκατασταθεί και στην Κρήτη (Κυδωνία, Γόρτυς), την Κύπρο (Πάφος), τη Ζάκυνθο, τη Λευκάδα και την απέναντι ακαρνανική ακτή, αλλά και στη Σικελία, την Απουλία και το Λάτιο, όπου ο Εύανδρος εγκαταστάθηκε στον λόφο Παλαπνό της Ρώμης.

Κατά τους ιστορικούς χρόνους οι αρκαδικές πόλεις ήταν συνδεδεμένες με κάποια χαλαρή μορφή ομοσπονδίας, το Κοινό των Αρκάδων. Στα μέσα του 6ου αι. π.Χ. η Αρκαδία απέκρουσε τις προσπάθειες των Σπαρτιατών να την υποτάξουν. Την εποχή αυτή γνώρισε μεγάλη ακμή η Μαντινεία. Στους Περσικούς πολέμους οι Αρκάδες (Τεγεάτες, Μαντινείς, Ορχομένιοι) πολέμησαν στις Θερμοπύλες και στις Πλαταιές. Μετά τη μάχη στα Λεύκτρα (371 π.Χ.) οι Αρκάδες ενώθηκαν και με τη βοήθεια των Θηβαίων έφτασαν έως τα πρόθυρα της Σπάρτης. Τότε χτίστηκε και η Μεγαλόπολη και συγκροτήθηκε το νέο Κοινό των Αρκάδων με ενιαία κυβέρνηση και στρατό. Γρήγορα όμως άρχισαν οι εσωτερικές διενέξεις που προκάλεσαν συνεχείς επεμβάσεις των Σπαρτιατών, ώπου το 344 η Μεγαλόπολη συμμάχησε με τον Φίλιππο Β' της Μακεδονίας. Στα χρόνια των διαδόχων του Μεγάλου Αλεξάνδρου η Αρκαδία έγινε θέατρο συνεχών συγκρούσεων μεταξύ του Κασσάνδρου και του Πολυσιέρχοντα, ώπου η ειρήνη του 311 αναγνώρισε στον Κασσάνδρο την κυριαρχία ολόκληρης της Πελοποννήσου. Το 303 η Αρκαδία, εκτός από τη Μαντινεία, παραδίδεται στον Δημήτριο τον Πολιορκητή. Ακολουθούν συνεχείς πόλεμοι με τους Σπαρτιάτες και επεμβάσεις των Μακεδόνων, ώπου ο Μεγαλοπολίτης Φιλοποίμην ανακηρύσσεται στρατηγός της Αχαιϊκής Συμπολτείας, με την οποία οι αρκαδικές πόλεις διατηρούσαν στενές σχέσεις.

Με τη ρωμαϊκή κατάκτηση η Αρκαδία παύει να παίζει οποιονδήποτε ρόλο στα ιστορικά πράγματα. Κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες, λεηλατείται από τους Γότθους του Αλάριχου και τον 7ο αι. δέχεται το κύμα των σλαβικών επιδρομών. Μετά την κατάληψη της Πελοποννήσου από τους Φράγκους (1205), η Αρκαδία με το όνομα Μεσαρέα διαιρέθηκε σε 5 βαρονίες με πλήθος ιπποτικά φέουδα. Το 1320 ο Ανδρόνικος Παλαιολόγος Ασάν, ανιψιός του αυτοκράτορα Ανδρόνικου Παλαιολόγου, απέσπασε

οριστικά την περιοχή από τους Φράγκους. Το 1458 η περιοχή κατακτήθηκε από τους Τούρκους και ως τμήμα του Βιλαεπιού του Μοριά την κυβερνούσε ο Μόρα Βαλεσής. Στα χρόνια αυτά ιδρύεται ένα νέο αστικό κέντρο στο κέντρο της Αρκαδίας, η Τριπολιτσά (Τρίπολη) που από το 1715 γίνεται έδρα του πασά του Μοριά αντί των Πατρών. Αργότερα, με την ίδρυση σχολής (1764), η Δημητσάνα γίνεται πνευματικό κέντρο της Αρκαδίας.

Μετά την έκρηξη της Επανάστασης του 1821 η Αρκαδία γίνεται το επίκεντρο πολεμικών ενεργειών. Ο Κολοκοτρώνης πολιορκεί το φρούριο της Καρύταινας, κατατροπώνει τους Τούρκους στο Λεβίδι, στο Βαλτέτσι και στις Βερβένες, ενώ ο Νικηταράς επιβάλλει δεινή ήττα στους Τούρκους στα Δολιανά. Ο Κολοκοτρώνης τέλος πολιορκεί την Τρίπολη την οποία και καταλαμβάνει (Σεπτέμβριος 1821). Το 1825 ο Ιμπραήμ μπαίνει στην καμένη –μετά από διαταγή του Κολοκοτρώνη– πόλη και έως το 1827 καταστρέφει και λεηλατεί τρεις φορές τα χωριά και τις πόλεις της Αρκαδίας, που ελευθερώθηκε οριστικά τον Νοέμβριο του ίδιου έτους.